

Η πληροφοριακή παιδεία ως προϋπόθεση για τη διά βίου μάθηση: έρευνα σε τελειόφοιτους φοιτητές του Τμήματος Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου

Information behaviour of nursing students as a competence for lifelong learning

Author: Σταύρου Χρυσάνθη

Θεματική Βιβλιοθηκονόμος Σχολής Επιστημών Υγείας, Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου Πτυχιούχος Αρχινομία- Βιβλιοθηκονομίας Ιονίου Πανεπιστημίου, Μεταπτυχιακό Επιστήμες της Αγωγής, Κατεύθυνση Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου

Περίληψη

Σκοπός: Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η συγκέντρωση αξιόπιστων πληροφοριών ώστε να εκτιμηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ).

Μεθοδολογία: Για τη διεξαγωγή της έρευνας σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο που εξετάζει την πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών καθώς και τις προσδοκίες τους σε σχέση με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που προσφέρει η Βιβλιοθήκη του ΤΕΠΑΚ (ΒΤΠ). Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά στους τεταρτοετείς φοιτητές του Τμήματος Νοσηλευτικής.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι φοιτητές προτιμούν σε μεγάλο βαθμό σεμινάριο της μιας ώρας και σεμινάριο μετά από αίτημα τους. Μέσα από την έρευνα καταγράφηκε η υπάρχουσα πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών πάνω στην οποία μπορούν να προσαρμοστούν τα προγράμματα εκπαίδευσης που ετοιμάζει η βιβλιοθήκη. Αναγκαία είναι και η καλύτερη ενημέρωση των φοιτητών για τα θέματα της λογοκλοπής. Αν και αναμενόταν να υπάρχει μεγαλύτερη σχέση μεταξύ του επιπέδου γνώσης ξένων γλωσσών και της πληροφοριακής συμπεριφοράς, ωστόσο τα αποτελέσματα δείχνουν το αντίθετο. Όπως ήταν αναμενόμενο η χρήση του διαδικτύου αλλά και ο βαθμός χρήσης τεχνολογικών εφαρμογών εμφανίζουν σημαντική στατιστική σχέση με την πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών, γεγονός που επιβεβαιώνει τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών.

Περιορισμοί της έρευνας: Η έρευνα χρειάζεται να επαναληφθεί σε όλα τα έτη του Τμήματος Νοσηλευτικής αλλά και σε άλλα Πανεπιστήμια ώστε τα αποτελέσματα να μπορέσουν να γενικευθούν. Επιπλέον, η επανάληψη της έρευνας στα υπόλοιπα τμήματα του Πανεπιστημίου θα ήταν χρήσιμη ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα και να καταγραφούν κοινές πολιτικές και μελλοντικοί σχεδιασμοί.

Abstract

The purpose of this survey is to collect reliable information in order to assess the factors affecting the information behaviour of students of the Nursing Department at Cyprus University of Technology.

In order to conduct the research, a questionnaire was designed which examines the information behaviour of the students as well as their expectations regarding the educational programs offered by the Library. The questionnaire was distributed electronically to senior students of the Nursing Department.

The results of the survey show that the students largely prefer one hour seminars and the ability to have a seminar at their request. The existing information behaviour of the students was recorded through the research, upon which the Library can customize and prepare training programs. Additionally, it is necessary to inform students about issues of plagiarism in a better way. Although it was expected to have a bigger relationship between the level of knowledge of foreign languages and information behaviour, the results show the opposite. As expected, the use of the Internet as well as the use of technological applications shows significant statistical relationship with the information behaviour of students, which confirms previous research findings.

The research needs to be repeated in all the years of study in the Nursing Department and in other universities so the results can be generalized. Moreover, repeating the research in other departments of the University will be useful to draw conclusions and to record common policies and future plans.

Εισαγωγή

Η αλλαγή στη μορφή της πληροφορία, οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και η πληθώρα των πηγών που υπάρχουν στη διάθεση του κάθε χρήστη του διαδικτύου επιβάλλουν όσο ποτέ άλλοτε την ανάπτυξη ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας.

Οι βιβλιοθήκες είναι σημαντικός παράγοντας στις υποδομές της διά βίου μάθησης. Είναι το σημείο εκκίνησης για την εκμάθηση των μεθόδων που απαιτούνται για την διαχείριση των πληροφοριών και το ξεκλείδωμα των πηγών της γνώσης. Οι βιβλιοθήκες παρέχουν βοήθεια στην ανάπτυξη των απαραίτητων ικανοτήτων αξιοποίησης του διαδικτύου και άλλων ηλεκτρονικών πηγών. Παράλληλα με την κλασική παιδεία, η λεγόμενη «πληροφοριακή παιδεία» αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στον σύγχρονο κόσμο (Krauss-Leichert, 2006).

Η έννοια της πληροφοριακής παιδείας συνδέεται με την μάθηση σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Η διεργασία της μάθησης διαδραματίζεται σε ένα πληροφοριακό περιβάλλον όπου οι άνθρωποι είτε επιζητούν ενεργά λύσεις σε προβλήματα ή πληροφορούν, ή αφομοιώνουν πληροφορία και γνώση (Herworth & Walton, 2009).

Σύμφωνα με την Αμερικάνικη Ένωση Κολεγιακών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών (2000) «Η πληροφοριακή παιδεία σχηματίζει τη βάση για τη διά βίου μάθηση. Είναι κοινός τόπος σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους, σε κάθε μαθησιακό περιβάλλον και σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Καθιστά ικανούς τους εκπαιδευόμενους να κατέχουν το περιεχόμενο και να επεκτείνουν τις έρευνές τους, να γίνονται πιο αυτοκατευθυνόμενοι και να αναλαμβάνουν μεγαλύτερο έλεγχο πάνω στην εκπαίδευσή τους. Ένα άτομο με πληροφοριακή παιδεία είναι ικανό να:

προσδιορίζει την έκταση της απαιτούμενης πληροφόρησης έχει πρόσβαση στην απαιτούμενη πληροφόρηση αποτελεσματικά και ικανοποιητικά αποτιμά την πληροφόρηση και τις πηγές με κριτικό πνεύμα ενσωματώνει επιλεγμένη πληροφόρηση στη γνωστική βάση κάποιου χρησιμοποιεί την πληροφόρηση αποτελεσματικά για να επιτελέσει συγκεκριμένο σκοπό κατανοεί οικονομικά, νομικά και κοινωνικά θέματα που περιβάλλουν τη χρήση της πληροφορίας, να έχει πρόσβαση και να χρησιμοποιεί την πληροφορία ηθικά και νόμιμα».

Με τον ηλεκτρονικό (ή ψηφιακό) αλφαριθμητικό αυτές οι δεξιότητες και οι γνώσεις εφαρμόζονται σε ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον και προϋποθέτουν εξοικείωση με τις σχετικές τεχνολογίες, μπορούν ωστόσο να εφαρμοστούν και στους τομείς της έντυπης ή προφορικής πληροφορίας (Herworth & Walton, 2009).

Η πληροφοριακή συμπεριφορά είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι άνθρωποι με την πληροφορία, μεταξύ άλλων, τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αναζητούν και χρησιμοποιούν τις πληροφορίες. Επιπλέον ο όρος αυτός χρησιμοποιείται στην Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης για να αναφερθεί σε ένα επιστημονικό της πεδίο που δραστηριοποιείται στην έρευνα για την κατανόηση της σχέσης του ανθρώπου με την πληροφορία (Bates, 2010). Στην παρούσα μελέτη ο όρος πληροφοριακή συμπεριφορά χρησιμοποιείται για να περιγράψει το σύνολο των συμπεριφορών των φοιτητών αναφορικά με τον τρόπο που αναπτύσσουν δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας. Οι δεξιότητες αυτές ορίζονται από την UNESCO (2008) ως η αναγνώριση, ο εντοπισμός, η αξιολόγηση, η οργάνωση και η αποτελεσματική δημιουργία και χρήση της πληροφορίας με σκοπό να διεκπεραιωθεί ένα θέμα ή προβληματισμός.

Η Βιβλιοθήκη του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΒΤΠ) προσφέρει εκπαιδευτικά προγράμματα πληροφοριακής παιδείας σε διάφορες μορφές. Κάθε χρόνο, ο θεματικός βιβλιοθηκονόμος, που είναι υπεύθυνος για την υποστήριξη του Τμήματος Νοσηλευτικής, θέτει ως στόχο τη διεξαγωγή προγραμματισμένων παρουσιάσεων και εργαστηριακών σεμιναρίων τουλάχιστον για όλους τους πρωτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές. Τα σεμινάρια αυτά είναι στην καλύτερη περίπτωση δίωρες συναντήσεις όπου παρουσιάζονται οι διαθέσιμες πηγές στα θέματα υγείας, στρατηγικές αναζήτησης των πηγών αυτών και συμβουλές για σωστή χρήση της βιβλιογραφίας και αποφυγή της λογοκλοπής. Επιπλέον, γίνονται σεμινάρια σε ομάδες ή ατομικά κατόπιν ζήτησης. Παρόλα αυτά, οι φοιτητές αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στον εντοπισμό των κατάλληλων πηγών ώστε να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των σπουδών τους. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα πληροφοριακής παιδείας όπως ορίζονται λειτουργικά για την έρευνα

μας είναι το σύνολο των υφιστάμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προσφέρονται από τη ΒΤΠ και τα προγράμματα που θα μπορούσαν να προσφερθούν από τη ΒΤΠ.

Η συνεργασία μεταξύ του θεματικού βιβλιοθηκονόμου και των διδασκόντων του Τμήματος βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο με αποτέλεσμα να μην έχει αναπτυχθεί κάποιο πρόγραμμα συστηματικής καθοδήγησης των φοιτητών στη χρήση των πηγών πληροφόρησης. Μέσα από την καθημερινή αλληλεπίδραση που έχει ο θεματικός βιβλιοθηκονόμος με τους φοιτητές διαπιστώνεται η αδυναμία στην αποτελεσματική αναζήτηση πληροφοριών, την ανάκτηση των συναφών αποτελεσμάτων (Κορομπίλη, 2005) αλλά και στην ηθική χρήση τους. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η διεξαγωγή έρευνας όπου θα εξετάζεται η διαδικασία αναζήτησης που ακολουθούν οι φοιτητές νοσηλευτικής κατά τη διάρκεια ολοκλήρωσης των εργασιών τους, καθώς και να εντοπιστούν τα σημεία της διαδικασίας στα οποία αντιμετωπίζουν δυσκολίες ή εμπόδια. Ο εντοπισμός των προβλημάτων αυτών θα δώσει την ευκαιρία -τόσο στο Τμήμα Νοσηλευτικής όσο και στον βιβλιοθηκονόμο που είναι επιφορτισμένος με το έργο της διδασκαλίας δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας- για βελτίωση του προγράμματος σπουδών (Duncan & Holtslander, 2012). Οι δεξιότητες αυτές είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική δια βίου μάθηση και προϋπόθεση για την τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική (evidence-based practice) (Shorten, Wallace, & Crookes, 2001).

Ο όρος τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική (evidence-based practice) συναντάται στο ερευνητικό πεδίο των επιστημών υγείας και είναι πλέον μέρος της νοσηλευτικής έρευνας και πρακτικής. Όπως υποστηρίζει ο Profetto-McGrath (2005) η κριτική σκέψη και η τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και να ενσωματώνονται στο πρόγραμμα σπουδών της αρχικής εκπαίδευσης των νοσηλευτών, να εδραιώνονται στα προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης τους αλλά και να προωθούνται στη διά βίου εκπαίδευση τους. Η τεκμηριωμένη πρακτική ορίζεται ως «η ευσυνειδητή, η σαφής και η ορθολογική χρήση των καλύτερων σύγχρονων δεδομένων στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη φροντίδα του κάθε ασθενή ξεχωριστά» (Sackett, Rosenberg, Gray, Haynes, & Richardson, 1996).

Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Πληροφοριακή παιδεία και τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική Από έρευνα που διεξήγαγαν η Κορομπίλη και Τιλίκι-δου (2005) φαίνεται ότι σχεδόν όλοι οι φοιτητές θεωρούν ότι η εκπαίδευση τους στην πληροφοριακή παιδεία είναι απαραίτητη για την ακαδημαϊκή επιτυχία. Οι Stokes και Urquhart (2011) συμπεραίνουν ότι συνολικά οι ερευνητές έχουν την τάση να υποστηρίζουν τη θεωρία του Bandura ότι η αίσθηση της αυτοαποτελεσματικότητας (self-efficacy) επιδρά θετικά στην ακαδημαϊκή

επιτυχία. Αυτό ακριβώς είναι που στοχεύουν οι βιβλιοθήκες μέσω των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας, την αυτόνομη μάθηση, στοιχείο απαραίτητο για τη διά βίου μάθηση. Πλέον η ανάπτυξη πληροφοριακά εγγράμματων φοιτητών είναι βασική αποστολή όλων των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Στόχος είναι να μάθουν πώς να μαθαίνουν και να είναι κριτικά σκεπτόμενοι επαγγελματίες αλλά και ενεργά μέλη της κοινωνίας των πολιτών (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, 2004).

Η UNESCO με έκθεση της κάνει συστάσεις για την πληροφοριακή παιδεία και τη διά βίου μάθηση σε τέσσερις βασικούς τομείς, ανάμεσα στους οποίους περιλαμβάνεται και ο τομέας της Υγείας. Οι συστάσεις που δίνονται στους επαγγελματίες υγείας, μεταξύ άλλων, αναφέρουν:

- Αναγνωρίζοντας την αυξανόμενη σημασία της τεκμηριωμένης πρακτικής (evidence-based practice) στον τομέα της υγείας, οι υπεύθυνοι για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της αρχικής εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στο πρόγραμμα σπουδών για την ανάπτυξη, την ενίσχυση των στάσεων, της τεχνολογίας και των συμπεριφορών πληροφοριακής παιδείας (Horton, 2008).

Οι επαγγελματίες νοσηλευτές για να παρέχουν ποιοτική φροντίδα πρέπει να είναι ικανοί να εντοπίζουν αποτελεσματικά τεκμηριωμένη πληροφόρηση (evidence-based information). Πρέπει επίσης να κατέχουν ερευνητικές δεξιότητες ικανές να υποστηρίξουν τη διά βίου μάθηση αλλά και να κερδίζουν τον απαιτητικό και πληροφορημένο ασθενή (Duncan & Holtslander, 2012).

Για την εφαρμογή της τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής, οι φοιτητές πρέπει πρώτα να μάθουν πώς να αναζητούν για τεκμηριωμένη πληροφόρηση (evidence-based information) χρησιμοποιώντας ποιοτικές πηγές όπως πχ. την PubMed, την Medline ή την CINAHL. Εφόσον αποκτήσουν τις δεξιότητες αυτές μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους για την ολοκλήρωση εργασιών σχετικών με την τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική και στη συνέχεια να τις εφαρμόσουν όταν αποφοιτήσουν (Carlock & Anderson, 2007).

Οι Shorten, Wallace και Crookes (2001) αναφέρουν ότι στον τομέα της υγείας οι απαιτήσεις από το νοσηλευτικό προσωπικό συνεχώς αυξάνονται ώστε οι νέοι επαγγελματίες να είναι ευέλικτοι, καινοτόμοι και πληροφοριακά πεπαιδευμένοι, ικανοί να επιλύουν περίπλοκα προβλήματα των ασθενών χρησιμοποιώντας τις καλύτερες διαθέσιμες ενδείξεις (evidence).

Πληροφοριακή συμπεριφορά

Στη διεθνή βιβλιογραφία συναντάμε ενδιαφέροντα ευρήματα σε σχέση με την πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών. Σε έρευνα που έγινε για να εξεταστεί η πληροφοριακή συμπεριφορά των απόφοιτων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του Αριστοτέλειου

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Malliari, Korobili, & Zorounidou, 2011), φάνηκε ότι οι φοιτητές είναι επηρεασμένοι από την προηγούμενη εμπειρία τους στην αναζήτηση, την εμπειρία από τη χρήση υπολογιστών και του διαδικτύου αλλά και από τη συχνότητα που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές πηγές. Η συμπεριφορά τους δε φαίνεται να είχε επηρεασθεί από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους ή από την παρακολούθηση μαθημάτων.

Σε μια άλλη περίπτωση έρευνας που έγινε σε προπτυχιακούς φοιτητές Βιολογίας του University College Dublin (Callinan, 2005) φαίνεται ότι κύριος λόγος για τον οποίο οι φοιτητές δεν χρησιμοποιούν τις ηλεκτρονικές πηγές της βιβλιοθήκης είναι η έλλειψη ενημέρωσης τους και συγκεκριμένα η έλλειψη σεμιναρίων (bibliographic instructions) ανάλογα με τις ανάγκες τους στο κάθε έτος σπουδών.

Οι Stokes και Urquhart (2011) υποστηρίζουν ότι η πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών επηρεάζεται από την προσωπικότητα τους και το μαθησιακό τους στυλ. Οι φοιτητές με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για τις δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας που διαθέτουν είναι πιο πιθανό να σκεφτούν για την αναζήτηση που θα κάνουν και να δημιουργήσουν μια στρατηγική για την έρευνα τους. Οι φοιτητές που μαθαίνουν σε βάθος έχουν μια ευρεία και πιο διερευνητική προσέγγιση για την αναζήτηση. Ενώ οι φοιτητές που μαθαίνουν επιφανειακά κάνουν λιγότερο προγραμματισμό.

Εκπαιδευτικά προγράμματα πληροφοριακής παιδείας

Μέσα από έρευνα που έγινε στο University of Botswana (Fidzani, 1998) συμπεραίνεται ότι η εκπαίδευση στη χρήση των υπηρεσιών και των πηγών της βιβλιοθήκης είναι απαραίτητη για τη βοήθεια των φοιτητών ώστε να ικανοποιήσουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες. Συστήνεται επίσης η σύμπραξη βιβλιοθηκονόμων και διδασκόντων στην προώθηση ενός πιο δυναμικού μάρκετινγκ στους τελειόφοιτους ώστε να κατανοήσουν πλεονεκτήματα που μπορούν να έχουν από τη βιβλιοθήκη.

Όπως αναφέρει η Κορομπίλη (2005) τα ακαδημαϊκά ιδρύματα χρειάζεται να λάβουν σοβαρά υπόψη τον διαπιστωμένο πληροφοριακό αναλαβητισμό και να δώσουν ρόλο στη βιβλιοθήκη του ιδρύματος μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Πολλοί ερευνητές τονίζουν τη σημασία της συνεργασίας αλλά και ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκονόμου και διδάσκοντα νοσηλευτικής (Carlock & Anderson, 2007; Dorner, Taylor, & Hodson-Carlton, 2001; Duncan & Holtslander, 2012; Frank, Raschke, Wood, & Yang, 2001; Gannon-Leary, Walton, Cader, Derbyshire, & Smith, 2006) ή σε ένα γενικότερο πλαίσιο του βιβλιοθηκονόμου με τον διδάσκοντα (Korobili & Tilikidou, 2005; Oakleaf, Millet, & Kraus, 2011). Μέσω των συνεργατικών δράσεων μπορούν να προάγουν τη διδασκαλία των ερευνητικών δεξιοτήτων στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών ώστε να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στους φοιτητές.

Για να είναι αποτελεσματικά τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας θα πρέπει να συνδέονται με την μαθησιακή διαδικασία και το πρόγραμμα σπουδών (Κορομπίλη, 2005). Όπως αναφέρουν οι Carlock και Anderson (2007) θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι δίωρα σεμινάρια καθοδήγησης σε μία μόνο συνάντηση δεν είναι αρκετά ώστε οι φοιτητές να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες. Μέσα από την έρευνα τους έχει αποδειχθεί ότι τα συστατικά της αποτελεσματικής καθοδήγησης για την έρευνα τεκμηριωμένων πηγών είναι: 1) Διαλέξεις/παρουσιάσεις και αρκετές ώρες πρακτικής καθοδήγησης με τη χρήση παραδειγμάτων στην τάξη ή εργασιών, 2) Εργασίες στην τάξη και στο σπίτι, οι οποίες θα βαθμολογούνται και θα υπολογίζονται στα πλαίσια μαθήματος νοσηλευτικής, ακόμα κι αν τις δημιουργεί και βαθμολογεί βιβλιοθηκονόμος, 3) καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου σπουδών, 4) χρήση αξιολόγησης της απόδοσης για μέτρηση της προόδου αντί ερευνών ή παραδοσιακών εξετάσεων, και τέλος 5) συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκονόμου και διδάσκοντα νοσηλευτικής.

Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό να καταγραφούν οι υφιστάμενες δεξιότητες, τάσεις και ανάγκες των φοιτητών ώστε τα προγράμματα που σχεδιάζονται να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες αυτές. Όπως φαίνεται από προηγούμενη έρευνα (Frank, Raschke, Wood, & Yang, 2001) ένας σημαντικός αριθμός φοιτητών δεν είναι εξοικειωμένος και ούτε έχει την αυτοπεποίθηση για να χρησιμοποιήσει τους πόρους της βιβλιοθήκης αποτελεσματικά. Επιπλέον, οι συγγραφείς της έρευνας συμπεραίνουν ότι κρίνεται απαραίτητο να γίνει μια ακριβής εκτίμηση των ικανοτήτων των φοιτητών νοσηλευτικής πριν από το σχεδιασμό οποιονδήποτε παρεμβάσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση των πληροφοριακών τους δεξιοτήτων. Στην έρευνα αυτή τονίζεται για άλλη μια φορά η ζωτική σημασία της εμπλοκής στον σχεδιασμό όλων των βασικών φορέων που είναι υπεύθυνοι για τη χρηματοδότηση, την παροχή και την παρακολούθηση των φοιτητών της νοσηλευτικής.

Η αναγκαιότητα της έρευνας έγκειται στο να αναπτυχθούν μοντέλα βέλτιστων πρακτικών στον σχεδιασμό προγράμματος πληροφοριακής παιδείας κατάλληλο για φοιτητές νοσηλευτικής (Shorten, Wallace, & Crookes, 2001).

Εφόσον οι φοιτητές νοσηλευτικής αναπτύξουν πιο αποδοτικές και αποτελεσματικές δεξιότητες σε προπτυχιακό επίπεδο, είναι πιο πιθανό να συνεχίσουν να εφαρμόζουν αυτές τις δεξιότητες στην κλινική πράξη για να εντοπίσουν τεκμηριωμένες πληροφορίες, να συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση, καθώς και να βελτιώσουν την ποιότητα της φροντίδας που παρέχουν στους ασθενείς τους (Duncan & Holtslander, 2012).

Σκοπός της έρευνας

Όπως έχει τονιστεί και πιο πάνω είναι πολύ σημαντικό να πειστούν οι αρχές των ιδρυμάτων για τη σημασία και τα οφέλη των προγραμμάτων πληροφοριακής

παιδείας οπότε η έρευνα αυτή προσανατολίζεται και προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η συγκέντρωση αξιόπιστων πληροφοριών ώστε να εκτιμηθούν οι παράγοντες που συνδέονται με την πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία η παρούσα έρευνα θα αποπειραθεί να δώσει απαντήσεις είναι:

Ποια είναι η σχέση της γνώσης ξένων γλωσσών, της χρήσης του διαδικτύου και του επιπέδου των τεχνολογικών δεξιοτήτων που κατέχουν οι φοιτητές με την πληροφοριακή τους συμπεριφορά;

Κατά πόσο οι φοιτητές χρησιμοποιούν κάποιες στρατηγικές στην αναζήτηση πληροφοριών (Korobili, Malliari, & Zarpounidou, 2011);

Πως διαμορφώνονται οι προτιμήσεις των φοιτητών σε σχέση με τη μορφή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Βιβλιοθήκης;

Λειτουργικοί ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας οι τεχνολογικές δεξιότητες που θα εξεταστούν είναι η χρήση εφαρμογών ηλεκτρονικού υπολογιστή όπως word, excel, power-point, access, e-mail. Σε ότι αφορά τη χρήση του διαδικτύου οι παράμετροι που θα εξεταστούν είναι η συχνότητα χρήσης, οι δραστηριότητες που επιτελούνται, οι συσκευές μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η πρόσβαση και οι συσκευές που προτιμούνται για αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο. Σχετικά με τη γνώση ξένων γλωσσών ορίζεται το επίπεδο γνώσης για γλώσσες όπως τα Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά.

Τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην μεταβλητή πληροφοριακή συμπεριφορά είναι οι στάσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές πληροφοριακής παιδείας σε ότι αφορά:

Στρατηγικές αναζήτησης

Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών

Αξιολόγηση αποτελεσμάτων

Οργάνωση αποτελεσμάτων

Αποτελεσματική χρήση

Αντιμέτωπιση προβλημάτων κατά τη διάρκεια της έρευνας

Συχνότητα χρήσης των πιο πάνω Βοήθεια από ακαδημαϊκούς

Υποστήριξη στην έρευνα από βιβλιοθηκονόμους

Μεθοδολογία

Εργαλεία και διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο μας εξασφαλίζει γρήγορη και εύκολη συγκέντρωση δεδομένων από ένα γεωγραφικά διασκορπισμένο πληθυσμό (Creswell, 2011). Το εργαλείο σχεδιάστηκε συγκεκριμένα για την έρευνα αυτή και αξιοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό οι εργασίες και τα εργαλεία που ανέπτυξαν οι Korobili, Malliari και Zarpounidou (2011), Callinan (2005), Korobili και Tilikidou (2005).

Το εργαλείο χωρίζεται σε οκτώ μέρη:

Μέρος Α: εξετάζει την επισκεψιμότητα στη ΒΤΠ και το επίπεδο γνώσεων σε ξένες γλώσσες.

Μέρος Β: Χρήση διαδικτύου: εξετάζονται η χρήση του διαδικτύου σε σχέση με τη συχνότητα, τις δραστηριότητες που επιτελούνται, τις συσκευές μέσω των οποίων γίνεται η πρόσβαση και τις συσκευές που προτιμούνται για την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο.

Μέρος Γ: Δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών

Μέρος Δ: Προσδοκίες-Απαιτήσεις ακαδημαϊκών: σε σχέση με εργασίες που απαιτούν βιβλιογραφική έρευνα καθώς και μία ερώτηση για να διαπιστωθεί η αντίληψη των φοιτητών σχετικά με την έννοια της λογοκλοπής.

Μέρος Ε: Υποστήριξη από το Πανεπιστήμιο

Μέρος Στ: Δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας: εξετάζει τις πληροφοριακές δεξιότητες των φοιτητών με ερωτήσεις που αφορούν τον τρόπο που συμπεριφέρονται στην αναζήτηση πληροφοριών, τις στρατηγικές που πιθανόν χρησιμοποιούν και κάποιες παραμέτρους για την αξιολόγηση των πηγών που εντοπίζουν

Μέρος Ζ: Εκπαίδευση χρηστών Βιβλιοθήκης: ερωτήσεις για τα εκπαιδευτικά προγράμματα πληροφοριακής παιδείας που εφαρμόζει η ΒΤΠ και τις προτιμήσεις των φοιτητών.

Μέρος Η: Τεκμηριωμένη Νοσηλευτική Πρακτική Το ερωτηματολόγιο κλείνει με την μοναδική ανοικτού τύπου ερώτηση διατυπωμένη με τρόπο που να δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να γράψουν προσωπικές απόψεις και προτιμήσεις για το θέμα που πραγματεύεται η έρευνα.

Συμμετέχοντες

Την έρευνα κλήθηκαν να απαντήσουν συνολικά 193 τεταρτοετείς φοιτητές του Τμήματος Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Θεωρήθηκε ότι επειδή ακριβώς είναι τελειόφοιτοι και θα βγουν στην αγορά εργασίας θα ήταν ενδιαφέρον να μελετηθεί κατά πόσο στα τέσσερα χρόνια σπουδών τους έχουν αποκτήσει τις δεξιότητες που θα τους καταστήσουν αυτόνομους διαχειριστές της πληροφορίας και δια βίου μαθητευόμενους. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα πληροφοριακής παιδείας που παρακολούθησε η συγκεκριμένη ομάδα κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ήταν:

Στο πρώτο έτος συμμετείχαν σε μια σειρά τριών σεμιναρίων, i) εισαγωγή στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης και τις υπηρεσίες που προσφέρονταν, ii) αναζήτηση βιβλίων στον ηλεκτρονικό κατάλογο (WebOpac) της ΒΤΠ και iii) αναζήτηση άρθρων στις ηλεκτρονικές πηγές της ΒΤΠ. Για κάθε ενότητα αφιερώθηκε μισή περίπου ώρα στα πλαίσια των μαθημάτων Πληροφορικής και τα σεμινάρια ολοκληρώθηκαν σε τρεις συνεχόμενες βδομάδες (Σταύρου, Ευα- γόρου, & Ζέρβας, 2010)

Στο τέταρτο έτος, στο πλαίσιο διάλεξης με οδηγίες για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας παρακα-

λούθησαν διάλεξη με στρατηγικές αναζήτησης και οδηγίες για την αξιοποίηση των πηγών της ΒΤΠ Επίσης στο τέταρτο έτος, κάποιες επιμέρους ομάδες από τους συμμετέχοντες παρακολούθησαν σεμινάριο χρήσης του εργαλείου διαχείρισης βιβλιογραφίας και παραπομπών Refworks • Αρκετοί από τους συμμετέχοντες παρακολούθησαν προσωπικό σεμινάριο για βιβλιογραφική έρευνα στα πλαίσια της συγγραφής της πτυχιακής τους

Διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας

Μετά την αρχική δόμηση του ερωτηματολογίου δόθηκε σε δύο βιβλιοθηκονόμους για πιλοτικό έλεγχο και αξιολόγηση του. Κατόπιν των γραπτών παρατηρήσεων και των σχολίων έγιναν αλλαγές σε σχέση με την απλοποίηση της εξειδικευμένης γλώσσας και τη διατύπωση των ερωτημάτων. Στη συνέχεια χορηγήθηκε σε τέσσε- ρεις φοιτητές οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο και να δώσουν ανατροφοδότηση για δυσνόητα σημεία ή άλλα προβλήματα που αντιμετώπισαν.

Η τελική χορήγηση του ερωτηματολογίου έγινε μέσω της αποστολής μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και μέσω ανακοίνωσης στην ομάδα που διατηρούν οι φοιτητές στο κοινωνικό δίκτυο Facebook. Για τον σχεδιασμό του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε η εφαρμογή Google Drive μέσω της οποίας διατέθηκε και συμπληρώθηκε σε ηλεκτρονική μορφή. Η έρευνα διεξή- χθηκε τον Μάρτιο του 2013 και διήρκεσε τρεις εβδομάδες κατά τη διάρκεια των οποίων στέλνονταν συχνές υπενθυμίσεις. Το ερωτηματολόγιο άρχιζε με ένα κείμενο εισαγωγής που επεξηγούσε τον σκοπό της έρευνας και το όφελος που θα είχαν οι συμμετέχοντες από τη διεξαγωγή της έρευνας.

Ανάλυση δεδομένων

Για την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS μέσω του οποίου δημιουργήθηκαν οι πίνακες συχνοτήτων για όλες τις μεταβλητές και στη συνέχεια έγιναν συσχετισμοί ώστε να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα.

Αποτελέσματα

Χαρακτηριστικά των φοιτητών

Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε συνολικά από 107 (55%) φοιτητές από το σύνολο των 193 τεταρτοεργτών φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής, εκ των οποίων το 76% ήταν γυναίκες και το 24% άντρες. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων απάντησε ότι επισκέπτεται τη Βιβλιοθήκη 1-3 φορές τον μήνα (48%) και ακολουθεί η επιλογή 1-3 φορές τη βδομάδα (25%) (Πίνακας 1). Το επίπεδο γνώσεων τους στα αγγλικά εκτιμούν ότι από καλό μέχρι πολύ καλό, αναλυτικά οι απαντήσεις στον Πίνακα 2.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα της Βιβλιοθήκης στα οποία συμμετείχαν κυρίως οι φοιτητές ήταν η εκπαίδευση για τη χρήση συγκεκριμένων εργαλείων της

Πίνακας 1: Συχνότητα επισκέψεων του δείγματος στη Βιβλιοθήκη κατά τη διάρκεια της τρέχουσας ακαδημαϊκής χρονιάς 2012-2013

Συχνότητα	Αριθμός	Ποσοστό
Καθημερινά	5	5%
1-3 φορές τη βδομάδα	27	25%
1-3 φορές τον μήνα	51	48%
1-3 φορές το εξάμηνο	23	21%
Ποτέ	1	1%

Πίνακας 2: Εκτίμηση των φοιτητών για το επίπεδο γνώσεων τους στα αγγλικά

Γνώσεις αγγλικών				
Καθόλου	Μέτρια	Καλή	Πολύ καλή	Άριστη
1	26	33	33	14
1%	24%	31%	31%	13%

Πίνακας 3: Εκπαιδευτικά προγράμματα της Βιβλιοθήκης στα οποία συμμετείχαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα	Αριθμός	Ποσοστό
Σεμινάριο Βιβλιοθήκης	37	40%
Παρουσίαση για τις υπηρεσίες και τη χρήση της Βιβλιοθήκης	61	65%
Προσωπική εκπαίδευση από βιβλιοθηκονόμο	42	45%
Εκπαίδευση για τη χρήση συγκεκριμένων εργαλείων της Βιβλιοθήκης	63	67%

Πίνακας 4: Προτιμήσεις φοιτητών για την εκπαίδευση τους από τη Βιβλιοθήκη

Τύπος εκπαίδευσης	Αριθμός	Ποσοστό
Οργανωμένο σεμινάριο μιας ώρας	45	42%
Σεμινάριο μετά από αίτημα του χρήστη	42	39%
Βιβλιογραφική εκπαίδευση ενσωματωμένη σε ένα μάθημα	39	36%
Ηλεκτρονικοί οδηγοί (tutorials)	38	36%
Σεμινάριο online	32	30%
Εξχωριστό μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών	30	28%
Οργανωμένο σεμινάριο μιας βδομάδας	22	21%

Πίνακας 5: Μέσοι όροι της συχνότητας χρήσης του διαδικτύου για τις γπο κάτω δραστηριότητες

Δραστηριότητες	Mean	Std. Deviation
Αποστολή / λήψη μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email)	1.93	0,882
Είσοδος σε κοινωνικά δίκτυα (πχ. facebook, twitter, κτλ.)	1.26	0,817
Ηλεκτρονικά παιχνίδια	2.73	1,438
Αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο	1.36	0,605
Ανταλλαγή μηνυμάτων άμεσης συνομιλίας (chat, skype, κλπ)	1.80	1,153
Συγγραφή εργασιών για το πανεπιστήμιο	2,01	0,841
Παρακολούθηση εδίδσεων	1.88	0,968

Τιμές: Καθημερινά (1), 1-3 φορές τη βδομάδα (2), 1-3 φορές τον μήνα (3), 1-3 φορές το εξάμηνο (4)

Βιβλιοθήκης (πχ. Refworks) με 67% και η παρουσίαση για τις υπηρεσίες και τη χρήση της Βιβλιοθήκης με 65%. Ακολουθεί η προσωπική εκπαίδευση από βιβλιοθηκονόμο με ποσοστό 45% και τέλος το σεμινάριο Βιβλιοθήκης με ποσοστό 40% (Πίνακας 3).

Σε ότι αφορά τις προτιμήσεις των φοιτητών για την εκπαίδευση τους από τη Βιβλιοθήκη, 42% απάντησε

«οργανωμένο σεμινάριο μιας ώρας» και δεύτερη επιλογή με 39% είναι το «σεμινάριο μετά από αίτημα του χρήστη» (Πίνακας 4).

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων (91%) απάντησαν ότι χρησιμοποιούν καθημερινά το διαδίκτυο και η δραστηριότητα την οποία συνηθίζουν τις περισσότερες φορές είναι η είσοδος τους σε κοινωνικά δίκτυα, πχ. facebook, twitter, κτλ., ενώ ακολουθούν οι δραστηριότητες για αναζήτηση πληροφοριών (Πίνακας 5). Σε ότι αφορά τη χρήση εφαρμογών ηλεκτρονικού υπολογιστή χρησιμοποιούν πολύ έως πάρα πολύ την Word και το Email, ενώ αρκετά έως πολύ την εφαρμογή Power Point (Πίνακας 6).

Πίνακας 6: Μέσοι όροι του βαθμού χρήσης εφαρμογών ηλεκτρονικού υπολογιστή

	Word	E-mail	Power Point	Excel	Access
Mean	1,29	1,56	2,23	3,19	4,03
Std. Deviation	0,630	,791	1,138	1,333	1,285

Τιμές: Πάρα πολύ (1), Πολύ (2), Αρκετά (3), Λίγο (4), Καθόλου (5)

Πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών

Οι φοιτητές όταν αναζητούν πληροφορίες για τις εργασίες τους τις περισσότερες φορές χρησιμοποιούν εξειδικευμένες βάσεις δεδομένων για θέματα υγείας, πχ. Pubmed, με ποσοστό 64% να απαντά «πάντα», 29% «συνήθως» και ένα μικρό ποσοστό 6% «κάποτε». Η χρήση μηχανών αναζήτησης φαίνεται να είναι η δεύτερη τους επιλογή με 58% «πάντα», 25% «συνήθως», 6% «κάποτε», 5% «σπάνια» και μόνο ένα 6% «ποτέ». Αξιοσημείωτη είναι η πρακτική που ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να συμβουλευόμαστε δηλαδή κάποιον συμφοιτητή τους με ποσοστά απαντήσεων 21% «πάντα», 50% «συνήθως» και 22% «κάποτε».

Συμβουλευόμαστε ένα βιβλιοθηκονόμο για την αναζήτηση πληροφοριών με ποσοστά 14% «πάντα», 34% «συνήθως», 31% «κάποτε», 12% «σπάνια» και 10% «ποτέ». Οι μέσοι όροι των απαντήσεων για τη συχνότητα χρήσης διαφορετικών πρακτικών κατά την αναζήτηση πληροφοριών, εμφανίζονται αναλυτικά στον Πίνακα 7.

Οι πρακτικές, που συνηθίζουν να ακολουθούν οι φοιτητές στην αναζήτηση πληροφοριών, της χρήσης της

Πίνακας 7: Μέσοι όροι της συχνότητας χρήσης διαφορετικών πρακτικών κατά την αναζήτηση πληροφοριών (εμφάνιση σύμφωνα με την σπουδαιότητα που απέδωσαν οι φοιτητές)

Όταν αναζητώ πληροφορίες για την εργασία μου ...	Mean	Std. Deviation
Χρησιμοποιώ βάσεις δεδομένων για θέματα υγείας	1.43	0,688
Χρησιμοποιώ μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο	1.74	1,127
Συμβουλευόμαι τη λίστα βιβλιογραφίας που μου δίνει ο καθηγητής μου	2.10	1,165
Συμβουλευόμαι κάποιο συμφοιτητή μου	2.15	0,856
Χρησιμοποιώ την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης	2.21	1,007
Χρησιμοποιώ βάσεις δεδομένων με γενικά θέματα	2.35	1,252
Χρησιμοποιώ έντυπα περιοδικά και βιβλία	2.39	1,131
Χρησιμοποιώ ηλεκτρονικά περιοδικά και ηλεκτρονικά βιβλία	2.47	1,160
Συμβουλευόμαι τον καθηγητή μου	2.65	1,142
Συμβουλευόμαι ένα βιβλιοθηκονόμο	2.69	1,169
Συμβουλευόμαι έναν επαγγελματία νοσηλεύτη	3.78	1,049

Τιμές: Πάντα (1), Συνήθως (2), Κάποτε (3), Σπάνια (4), Ποτέ (5)

ισοσελίδας της Βιβλιοθήκης αλλά και της αναζήτησης βάσεων δεδομένων φαίνεται να σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις επιλογές των τεχνικών που χρησιμοποιούν για την αναζήτηση και ανάκτηση συναφών αποτελεσμάτων. Επιπλέον, οι δεξιότητες χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Πίνακας 11) αλλά και η συχνότητα χρήσης του διαδικτύου για συγκεκριμένες δραστηριότητες (Πίνακας 12), φαίνεται να σχετίζονται με τις τεχνικές που επιλέγουν σε μικρότερο όμως βαθμό.

Συγκεκριμένα η στατιστικά σημαντική σχέση που υπάρχει μεταξύ της συχνότητας χρήσης διαφορετικών πρακτικών κατά την αναζήτηση πληροφοριών και οι στρατηγικές αναζήτησης, δηλαδή οι τεχνικές που επιλέγουν οι φοιτητές φαίνονται αναλυτικά στον Πίνακα 13.

Σε ότι αφορά τις συχνότητες που επιλέγουν τις διάφορες τεχνικές αναζήτησης πιο διαδεδομένη τεχνική είναι η χρήση περισσότερων από μία λέξεων-κλειδιών με το 63% να απαντά «πάντα» και το υπόλοιπο 37% «συνήθως». Αναλυτική παρουσίαση των συχνοτήτων για τις τεχνικές αναζήτησης φαίνεται στον Πίνακα 8.

Μια επιπλέον ερώτηση για την αξιολόγηση της πληροφοριακής συμπεριφοράς του πληθυσμού που μελετήθηκε αφορούσε τους παράγοντες που οι φοιτητές θεωρούν σημαντικούς για την αξιολόγηση μιας επιστημονικής πηγής πληροφόρησης. Στις επιλογές που δόθηκαν υπήρχε μια λανθασμένη απάντηση, «η παροχή πρόσβασης στο πλήρες κείμενο», η οποία σε ένα μεγάλο ποσοστό 54%, θεωρήθηκε αρκετά σημαντικός

Πίνακας 8: Μέσοι όροι της συχνότητας χρήσης διαφορετικών τεχνικών για την αναζήτηση και ανάκτηση συναφών αποτελεσμάτων (εμφάνιση σύμφωνα με την σπουδαιότητα που απέδωσαν οι φοιτητές)

Για την αναζήτηση και ανάκτηση συναφών με το θέμα μου αποτελεσμάτων χρησιμοποιώ ...	Mean	Std. Deviation
Περισσότερες από μία λέξεις-κλειδιά	1.38	0,507
Τελεστές Boolean (AND/OR/NOT)	1.93	1,040
Την επιλογή για παρόμοια αποτελέσματα	2.10	1,046
Περιορισμούς/φίλτρα στην αναζήτηση	2.21	1,323
Τίτλος Πρώτης Σελίδας(1), Συνήθως(2), Κάποτε(3), Σπάνια (-1), Ποτέ(5)	2.22	1,276
Καινούργιους όρους που εντοπίζω ενώ κάνω την αναζήτηση	2.22	0,893
Δεύτερη αναζήτηση στα αρχικά αποτελέσματα μου	2.30	1,109
Ολόκληρο τον τίτλο του ερωτήματος μου	2.55	1,246
Μία φράση χρησιμοποιώντας εισαγωγικά "..."	2.93	1,344
Τα αποτελέσματα της πρώτης σελίδας μόνο	3.13	1,381
Σύμβολα αποκοπής	3.39	1,426

Πίνακας 9: Παράγοντες που θεωρούν σημαντικούς για την αξιολόγηση μιας επιστημονικής πηγής πληροφόρησης (με έντονη γραφή οι λανθασμένες απαντήσεις)

Παράγοντες αξιολόγησης πηγών πληροφόρησης	Αριθμός	Ποσοστό
Ημερομηνία έκδοσης	61	57%
Παρέχει πρόσβαση στο πλήρες κείμενο	58	54%
Αξιοπιστία εκδότη	48	45%
Πολύπλευρη κάλυψη του θέματος	42	39%
Περιέχει αναφορές σε άλλες πηγές	34	32%
Όλα	33	31%
Υπάρχει σε αναφορές άλλων πηγών	19	18%
Αμερόληπτες απόψεις του συγγραφέα	11	10%

παράγοντας. Κατ' επέκταση λανθασμένη ήταν και η επιλογή «όλα» που έλαβε ποσοστό 31%. Στον Πίνακα 9 υπάρχουν καταγραμμένες όλες οι απαντήσεις. Τέλος, στον Πίνακα 10 παρουσιάζονται αναλυτικά οι αντιλήψεις των φοιτητών για την έννοια της λογοκλοπής.

Σχετικά με τη γνώση αγγλικών και τη σχέση με την πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση σε τρεις περιπτώσεις. Αρχικά υπάρχει αρνητική σχέση με τη μεταβλητή «όταν

Πίνακας 10: Αντιλήψεις των φοιτητών για την έννοια της

Λογοκλοπής (με έντονη γραφή οι λανθασμένες απαντήσεις)

Έννοια της λογοκλοπής	Αριθμός	Ποσοστό
Χρήση κειμένου ή ιδεών ενός συγγραφέα χωρίς να κάνουμε αναφορά στην πηγή μας	75	70%
Παραθέτουμε αυτούσιες φράσεις ή προτάσεις από κάποια πηγή χωρίς εισαγωγικά «...» και χωρίς να αναφέρουμε την πηγή μας	65	61%
Γράφουμε με δικά μας λόγια ή ύφος κάποια πληροφορία ή τα επιχειρήματα ενός συγγραφέα, χωρίς να αναφέρουμε την πηγή	23	22%
Αλλοιώνουμε πληροφορίες ή δεδομένα από κάποια άλλη πηγή έτσι κι αν την αναφέρουμε	10	9%
Αναλαμβάνουμε να κάνουμε την εργασία άλλου ατόμου	6	6%
Αναθέτουμε σε κάποιον άλλο να κάνει την εργασία μας	7	7%
Όλα τα πιο πάνω	12	11%

Πίνακας 11: Στατιστικά σημαντικές σχέσεις μεταξύ α) της συχνότητας χρήσης διαφορετικών πρακτικών κατά την αναζήτηση πληροφοριών, της χρήσης τεχνικών αναζήτησης και ανάκτησης και β) των δεξιοτήτων χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών

	Δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών
Όταν αναζητώ πληροφορίες για τις εργασίες μου ...	
Συμβουλευόμαι τον καθηγητή μου	0,219*
Συμβουλευόμαι έναν επαγγελματία νοσηλεύτη	0,301**
Χρησιμοποιώ ηλεκτρονικά περιοδικά και ηλεκτρονικά βιβλία	0,348**
Χρησιμοποιώ έντυπα περιοδικά και βιβλία	0,395**
Για την αναζήτηση και ανάκτηση συναφών με το θέμα μου αποτελεσμάτων χρησιμοποιώ:	
Περισσότερες από μία λέξεις-κλειδιά	0,321**
Μία φράση χρησιμοποιώντας εισαγωγικά "..."]	0,228*
Σύμβολα αποκοπής	0,227*
Περιορισμούς/φίλτρα στην αναζήτηση	0,261**
Την επιλογή για παρόμοια αποτελέσματα	0,236*

*p < 0.05 **p < 0.01

Πίνακας 12: Στατιστικά σημαντικές σχέσεις μεταξύ α) της συχνότητας χρήσης διαφορετικών πρακτικών κατά την αναζήτηση πληροφοριών, της χρήσης τεχνικών αναζήτησης και ανάκτησης και β) Συχνότητα χρήσης διαδικτύου για διάφορες δραστηριότητες

	Χρήση διαδικτύου για διάφορες δραστηριότητες
Όταν αναζητώ πληροφορίες για τις εργασίες μου ...	
Συμβουλευόμαι τον καθηγητή μου	0,211*
Συμβουλευόμαι έναν επαγγελματία νοσηλεύτη	0,399**
Χρησιμοποιώ βάσεις δεδομένων με γενικά θέματα	0,195*
Χρησιμοποιώ ηλεκτρονικά περιοδικά και βιβλία	0,286**
Χρησιμοποιώ έντυπα περιοδικά και βιβλία	0,289**
Συμβουλευόμαι τη λίστα βιβλιογραφίας που μου δίνει ο καθηγητής μου	0,310**
Για την αναζήτηση και ανάκτηση συναφών με το θέμα μου αποτελεσμάτων χρησιμοποιώ:	
Μία φράση χρησιμοποιώντας εισαγωγικά "..."	0,306**
Καινούργιους όρους που εντοπίζω ενώ κάνω την αναζήτηση	0,262**
Σύμβολα αποκοπής	0,301**
Περιορισμούς/φίλτρα στην αναζήτηση	0,283**
Δεύτερη αναζήτηση στα αρχικά αποτελέσματα μου	0,391**
Την επιλογή για παρόμοια αποτελέσματα	0,453**
Τα αποτελέσματα της πρώτης σελίδας μόνο	0,199*

*p < 0.05 **p < 0.01

αναζητώ πληροφορίες για τις εργασίες μου συμβουλευόμαιο κάποιιο συμφοιτητή μου» ($r=-0,284$, $p<0.01$), δηλαδή όσο πιο ψηλά είναι το επίπεδο των αγγλικών τόσο λιγότερο συμβουλευόμαιο κάποιιο συμφοιτητή τους. Επιπλέον φαίνεται να υπάρχει σχέση του επιπέδου της γλώσσας και της χρήσης «τελεστών Boolean» ($r=0,214$, $p<0.05$) και «περιορισμών/φίλτρων στην αναζήτηση» ($\gamma=0,315$, $p<0.01$).

Συζήτηση-Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι φοιτητές προτιμούν σε μεγάλο βαθμό σεμινάριο της μιας ώρας και σεμινάριο μετά από αίτημα τους. Οι προτιμήσεις αυτές δείχνουν ότι πολλοί φοιτητές δεν έχουν αντιληφθεί ότι αυτοί οι τύποι εκπαίδευσης δεν αποδίδουν τις απαραίτητες δεξιότητες για τον εντοπισμό των πιο σχετικών αποτελεσμάτων στην έρευνα τους (Korobili & Tiliikidou, 2005) αλλά ικανοποιούν προσωρινές ανάγκες πιθανόν για την ολοκλήρωση μιας εργασίας.

Μέσα από την έρευνα αυτά καταγράφηκε η υπάρχουσα πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών πάνω στην οποία μπορούν να προσαρμοστούν τα προγράμματα εκπαίδευσης που ετοιμάζει η βιβλιοθήκη. Φαίνεται ότι χρειάζεται αρκετή προσπάθεια ώστε να μάθουν να χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερο βαθμό πιο σύνθετες στρατηγικές αναζήτησης όπως τα σύμβολα αποκοπής και φράσεις σε εισαγωγικά. Επιπλέον, μέσα από τις εκπαιδευσεις θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η διαθεσιμότητα του πλήρους κειμένου σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί παράγοντα αξιοπιστίας για μια πηγή.

Αναγκαία

είναι και η καλύτερη ενημέρωση των φοιτητών για τα θέματα της λογοκλοπής καθώς φαίνεται να μην έχουν συνειδητοποιήσει ότι πολλές από τις πρακτικές που πιθανόν να χρησιμοποιούν παραβιάζουν την ακαδημαϊκή ακεραιότητα. Αν και αναμενόταν να υπάρχει μεγαλύτερη σχέση μεταξύ του επιπέδου γνώσης ξένων γλωσσών και της πληροφοριακής συμπεριφοράς, ωστόσο τα αποτελέσματα δείχνουν το αντίθετο. Όπως ήταν αναμενόμενο η χρήση του διαδικτύου αλλά και ο βαθμός χρήσης τεχνολογικών εφαρμογών εμφανίζουν σημαντική στατιστική σχέση με την πληροφοριακή συμπεριφορά των φοιτητών, γεγονός που επιβεβαιώνει τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών (Malliaris, Korobili, & Zaroumidou, 2011). Η χρήση βάσεων δεδομένων για θέματα υγείας που ήταν η πιο διαδεδομένη πρακτική αποτέλεσε έκπληξη καθότι ξεπέρασε σε προτιμήσεις τις μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο.

Ο ρόλος του διαδικτύου αποδεικνύεται πολύ δυνατός καθότι οι συνήθεις πρακτικές που προτιμούν οι φοιτητές για τις αναζητήσεις τους, χρήση ιστοσελίδας βιβλιοθήκης, χρήση βάσεων δεδομένων, ηλεκτρονικών βιβλίων και περιοδικών σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις στρατηγικές αναζήτησης που ακολουθούν.

Περιορισμοί και μελλοντικές έρευνες

Το μέγεθος του πληθυσμού, τελειόφοιτοι φοιτητές νοσηλευτικής, καθώς και η προέλευση του μόνο από ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα εμποδίζουν τη γενίκευση των αποτελεσμάτων. Η έρευνα θα μπορούσε να γίνει

Πίνακας 13: Στατιστικά σημαντικές σχέσεις μεταξύ της συχνότητας χρήσης α) διαφορετικών πρακτικών κατά την αναζήτηση πληροφοριών και β) των τεχνικών αναζήτησης και ανάκτησης

Για την αναζήτηση και ανάκτηση συναφών με το θέμα μου αποτελεσμάτων χρησιμοποιώ:

Όταν αναζητώ πληροφορίες για τις εργασίες μου...	Μία λέξη-κλειδί	Μία φράση χρησιμοποιώντας εισαγωγικά..."	Ολόκληρο τον τίτλο του ερωτήματός μου	Κανούργιους όρους που εντοπίζω ενώ κάνω την αναζήτηση	Τελεστές Boolean (AND/OR/NOT)	Σύμβολα αποκοπής	Περιορισμούς /φίλτρα στην αναζήτηση	Δεύτερη αναζήτηση στα αρχικά αποτελέσματα	Την επιλογή για παρόμοια αποτελέσματα	
	Χρησιμοποιώ την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης		0,193'			0,437"	0,324"	0,421"	0,341"	0,275"
	Χρησιμοποιώ βάσεις δεδομένων για θέματα υγείας					0,501"	0,230'	0,451"	0,324"	0,384"
	Χρησιμοποιώ βάσεις δεδομένων με γενικά θέματα			0,197'	0,225'	0,300"	0,240'	0,378"	0,278"	0,333"
	Χρησιμοποιώ ηλεκτρονικά περιοδικά και βιβλία					0,346"	0,316"	0,392"	0,264"	0,333"
	Χρησιμοποιώ έντυπα περιοδικά και βιβλία				0,192'	0,343"	0,208'	0,400"	0,274"	0,325"
	Χρησιμοποιώ μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο		0,280"	0,406"		-0,240"				
	Συμβουλευόμαιο τη λίστα βιβλιογραφίας που μου δίνει ο καθηγητής μου	0,194'	0,373"		0,222'	0,232'	0,322"	0,292"	0,429"	0,440"

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

σε όλα τα έτη σπουδών και σε διάφορα πανεπιστήμια που έχουν τμήμα νοσηλευτικής ώστε τα αποτελέσματα να μπορέσουν να γενικευθούν.

Για την ολοκλήρωση της εικόνας που αφορά το κομμάτι των προσδοκιών και απαιτήσεων των ακαδημαϊκών κρίνεται αναγκαίο όπως γίνει αντίστοιχη έρευνα στους ακαδημαϊκούς του Τμήματος Νοσηλευτικής.

Επιπλέον, η επανάληψη τις έρευνας στα υπόλοιπα τμήματα του Πανεπιστημίου, με τις ανάλογες αλλαγές, θα ήταν χρήσιμη ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο διαφοροποιούνται τα αποτελέσματα από τμήμα σε τμήμα. Με τον τρόπο αυτό θα μπορέσουν να εξαχθούν συμπεράσματα και να καταγραφούν κοινές πολιτικές και μελλοντικοί σχεδιασμοί.

Η διεξαγωγή μιας ποιοτικής έρευνας σίγουρα θα βοηθούσε στη δημιουργία ολοκληρωμένης εικόνας και θα βοηθούσε τους βιβλιοθηκονόμους να κατανοήσουν καλύτερα την πληροφοριακή συμπεριφορά και να σχεδιάσουν προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των φοιτητών (Malliar, Korobili, & Zapounidou, 2011).

Βιβλιογραφικές Παραπομπές

- Association of College and Research Libraries. (2000). Πρότυπα δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στην ανώτατη εκπαίδευση. Ανακτήθηκε 6 Δεκεμβρίου, 2012, από <http://www.ala.org/acrl/files/standards/infolit.PDF>
- Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. (2004). In Bundy A. (Επιμ.), Australian and New Zealand information literacy framework: Principles, standards and practice (2η έκδ.). Adelaide: Australian and New Zealand Institute for Information Literacy.
- Bates, M. J. (2010). Information behaviour. In M. J. Bates, & M. N. Maack (Επιμ.), Encyclopedia of library and information sciences, vol. 3. New York: CRC Press.
- Callinan, J. E. (2005). Information-seeking behaviour of undergraduate biology students: A comparative analysis of first year and final year students in University College Dublin. *Library Review*, 54(2), 86-99.
- Carlock, D., & Anderson, J. (2007). Teaching and assessing the database searching skills of student nurses. *Nurse Educator*, 32(6), 251-255.
- Dorner, J. L., Taylor, S. E., & Hodson-Carlton, K. (2001). Faculty-librarian collaboration for nursing information literacy: A tiered approach. *Reference Services Review*, 29(2), 132-141.
- Duncan, V., & Holtslander, L. (2012). Utilizing grounded theory to explore the information-seeking behavior of senior nursing students. *Journal of the Medical Library Association: J M LA*, 100(1), 20.
- Fidzani, B. T. (1998). Information needs and information-seeking behaviour of graduate students at the University of Botswana. *Library Review*, 47(7), 329-340.
- Frank, D. G., Raschke, G. K., Wood, J., & Yang, J. Z. (2001). Information consulting: The key to success in academic libraries. *The Journal of Academic Librarianship*, 27(2), 90-96.
- Gannon-Leary, P., Walton, G., Cader, R., Derbyshire, J., & Smith, A. (2006). Use of evidence by nursing students: An interdisciplinary study. *Library & Information Science Research*, 28(2), 249-264. doi: 10.1016/j.lisr.2006.03.004
- Hepworth, M., & Walton, G. (2009). Teaching information literacy for inquiry-based learning. Oxford: Chandos publishing.
- Horton, F. W. (2008). Understanding information literacy: A primer. Paris: Unesco.
- Korobili, S., Malliar, A., & Zapounidou, S. (2011). Factors that influence information-seeking behaviour: The case of Greek graduate students. *The Journal of Academic Librarianship*, 37(2), 155-165.
- Korobili, S., & Tilikidou, I. (2005). The necessity of information literacy education in a marketing department. *New Library World*, 106(11/12), 519-531.
- Krauss-Leichert, U. (2006). Blended learning-better than e-learning? Information use in Information Society. International Conference, October 10-11, Bratislava, 53-60.
- Malliar, A., Korobili, S., & Zapounidou, S. (2011). Exploring the information seeking behavior of Greek graduate students: A case study set in the University of Macedonia. *The International Information & Library Review*, 43(2), 79-91.
- Oakleaf, M., Millet, M. S., & Kraus, L. (2011). All together now: Getting faculty, administrators, and staff engaged in information literacy assessment. *Portal: Libraries and the Academy*, 11(3), 831-852.
- Profetto-McGrath, J. (2005). Critical thinking and evidence-based practice. *Journal of Professional Nursing*, 21(6), 364-371.
- Sackett, D. L., Rosenberg, W. M. C., Gray, J. A. M., Haynes, R. B., & Richardson, W. S. (1996). Evidence based medicine: What it is and what it isn't. It's about integrating individual clinical expertise and the best external evidence. *British Medical Journal*, 312(7023), 71-72.
- Shorten, A., Wallace, C., & Crookes, P. A. (2001). Developing information literacy: A key to evidence-based nursing. *International Nursing Review*, 48(2), 86-92. doi: 10.1046/j.1466-7657.2001.00045.x
- Stokes, P., & Urquhart, C. (2011). Profiling information behaviour of nursing students: Part 1: Quantitative findings. *Journal of Documentation*, 67(6), 1-1.
- UNESCO. (2008). In Catts R., Lau J. (Επιμ.), Towards information literacy indicators: Conceptual framework paper. Paris: UNESCO.
- Creswell, J. W. (2011). In Τσορμπατζούδης Χ (Επιμ.), Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας [Educational research.] (N. Κουβαράκου Μετάφρ.). Αθήνα: Έλλην.
- Κορομπίλη, Σ. (2005). Η αναγκαιότητα της καθοδηγητικής στρατηγικής στις βιβλιοθήκες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. 14ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 1-3 Δεκεμβρίου, Αθήνα. (109-116).
- Σταύρου, Χ., Ευαγόρου, Α., & Ζέρβας, Μ. (2010). Πληροφοριακός γραμματισμός: συνεργασία βιβλιοθηκονόμου-ακαδημαϊκού και μελέτη περίπτωσης του Τμήματος Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 3-5 Νοεμβρίου 2010, Αθήνα. (167-183).